

Biskop Atle Sommerfeldt:

NORDISK PILEGRIMSKONFERANSE

Sarpsborg kirke

17. søndag i treenighetstiden, 11.september 2016

Jes 25,6-9 / Ef 1,3-10 / Luk 24,13-35

De to mennene på vei fra Jerusalem til Emmaus var sterkt preget av tre store tap de nettopp hadde lidd. På vandringen bar de hverandres sorg ved å fortelle hverandre om igjen og om igjen alt det de hadde opplevd.

De sørgde over tre tap:

Emmausvandrerne hadde mistet et menneske de satte høyt, var glad i og hadde tillit til. De hadde vært sammen med Jesus fra Nasaret i lengre tid – kanskje tre år - og levde med ham og de andre som en stor familie. Døden hadde revet ham vekk fra dem på brutalt vis. De hadde vært helt maktesløse uten mulighet til å hindre det. Tomheten og tausheten etter ham var intenst til stede hos dem.

De levde under vanskelige forhold, de to Emmausvandrerne. En fremmed makt okkuperte dem og en korrumpert hjemlig elite manipulerte, kontrollerte og utbyttet sin egen befolkning. Alminnelige mennesker, fiskere, gjeterne, dagarbeidere, håndverkere, kvinner, barn, syke, det store flertallet av befolkningen slet med å brødfø seg og mange levde i stor fattigdom. Men håpet om en annen verden var levende. Jevnlige oppsto det profeter og lederskikkelser som lovet at med deres bevegelse kom verden til å bli ny, sykdommene og angsten forsvinne og levekårene bli helt annerledes. De gamle visjonene om et land som fløt av melk og honning for alle, levde i et desperat folk på leting etter helbredelse og en annen virkelighet. Emmausvandrerne hadde satset på at Jesus var den som ville realisere håpet for dem og for hele folket. Det håpet døde på korset på Golgata da Jesus, av alle, ropte ut: «Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg».

Fellesskapet som var etablert mellom disiplene under vandringen var helt annerledes enn andre fellesskap de kjente i storfamilien, landsbyen og som Israels folk. Jesus-fellesskapet inkluderte alle slags mennesker der alle ble akseptert slik de var, kvinner og menn, jøder og samaritaner og selv «hedninger» ble inkludert, barn og gamle, syke og friske, tollere og rådsherrer og sexarbeidere, rike og fattige. Jesus hadde gjort hver av dem på hvert sitt hvis til forbilder for hverandre og nødvendige for helheten, hver med sitt særpreg. Men i dagene frem til Jesu henrettelse hadde fellesskapet avslørt seg. De sov når Jesus ba dem våke, en av dem forrødte Jesus, og lederen blant dem fornektet ham. Det hjalp slett ikke at noen av kvinnene hevdet å ha møtt Jesus denne søndagen – hele byen visste jo at han var død på fredagen og at graven var strengt bevoktet. Fellesskapet mellom dem uten Jesus som sentrum, bar ikke lenger.

Vennen var død, håpet forsvunnet og fellesskapet sviktet. Tre grunnleggende tapsopplevelser som er velkjent for mennesker til alle tider og på alle steder.

Sorgens fellesskap er et kjennetegn ved mennesket. De fant det derfor helt ukomplisert å inkludere en tredje person de traff på veien i sine fortellinger om tap og sorg. Den nye medvandrerer lyttet til fortellingene deres. Men så ble han ikke bare en lytter, men en deltager i forsøkene på å komme til rette med tapene og sorgen. Den nye ledsageren ga dem imidlertid en helt annen fortolkning av det de hadde erfart, enn det de hadde vært plaget med. Hans fortolkning av det de hadde opplevd åpnet for at døden kanskje ikke har det siste ordet, at håpet om en annen virkelighet kan gjenfinnes, men i andre former enn de hadde forestilt seg - og dermed at det kunne finnes muligheter til et gjenreist fellesskap som gjenspeilte det fellesskapet de hadde opplevd da Jesus var dets sentrum.

Da de kom frem til vandrings mål, hjemmet deres i Emmaus, ba de sin nye venn: «Bli hos oss!»

De tre ordene ble til en av de mest brukte bønner i den kristne kirke da den dødssyke anglikanske presten Henry Francis Lyte på sitt dødsleie utviklet de tre ordene til bønnesalmen «Abide with me» – O, bli hos meg - der han i bønnens språk gir ord til Emmausvandrerne og vår alles grunnleggende sorg og redsel:

«Å, ver hjå meg, for no er kvelden nær, og snart det mørknar, Herre, hjå meg ver! Når all min hjelp og trøyst har flytt sin veg, du hjelp for hjelpelause, ver hjå meg!»

Slik den lyder i Peter Hognestads oversettelse til nynorsk.

(Intens og kort orgelparafrase over «O, bli hos meg»)

Medvandrerer ble med dem inn i huset deres. Nå var fortellingene og fortolkningene ferdig, ordene avsluttet. Det som sto igjen var at ledsageren tok brødet, ba takkebønnen, delte brødet og ga dem biter som de kunne spise. I stillheten etter deres fortellinger og medvandrerens forklaringer ble det åpnet rom der mysteriets sannhet trådte inn og de kunne gjenkjenne den korsfestede som oppstanden.

De hadde allerede gått 11 km fra Jerusalem, men møtet med Jesus som oppstanden ga dem kraft slik at de umiddelbart gikk tilbake til Jerusalem, fant de andre, hørte at Simon også hadde sett Jesus og de kunne igjen fortelle om hva de hadde opplevd.

Men nå var fortellingene helt nye.

Der det hadde vært fortellinger om tap av en venn, var det nå fortelling om at Jesus fortsatt ledsaget dem og veiledet dem.

Der det tidligere var fortellinger om håpløshet, var det nå fortelling om håp en ny fremtid.

Der det tidligere var fortellinger om brutte og ødelagte fellesskap uten Jesus, gjenopprettet møtet med Jesus det annerledes fellesskapet de hadde erfart.

Emmausvandrerens erfaring av tap og dyptfulte bønn kan gjenkjennes vidt og bredt og dypt. «O bli hos meg» skaper gjenkjennelse og tilhørighet på mange ulike arenaer og brukes utover

den kristne kirke. Mange i min generasjon fikk et nytt møte med salmen da Ole Paus gjorde den til sin bønn i angstens fangenskap og redselen for døden.

Nødvendigheten av å fortelle og utveksle erfaringer i et fellesskap når sorgens mørke fanger oss, gjenkjenner vi, enten det er sorgen over tapt liv, tapt håp eller tapt fellesskap.

Den store utfordringen er om vi kan vandre sammen med Emmausvandrerne tilbake til Jerusalem og inn i forvandlingens og forløsningens håp og gjenkjenne livets lys når mørket herjer med oss.

«Lys meg til himlen når det mørknar mest; sjå, morgonroden skin alt på min veg. I liv og daude, Herre, ver hjå meg!»

Emmausvandringen stanser ikke ved bønner om Guds nærvær, den fortsetter inn til troens store mysterium når den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus også i vår virkelighet kommer til oss i brødet og vinen og blir sentrum i fellesskapet. Jesus fortsetter å skape et Guds folk av sårede mennesker som ikke gjenkjennes ved sine egne kvaliteter, men ved at de samles i tillit til Guds mysterium i den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus. Mysteriet gjenfinnes i slum og høyhus, på alle kontinenter og forener alle slags folk og folkeslag. Det nye Guds folk er bundet sammen av dåpens vann, feirer brødsbrytelsen under vandringen og ser sammen frem mot det store festmåltidet Herren gjør i stand for alle folkeslag. Det er dagen da Kristus er alt i alle og Herren Gud tørker tårene fra hvert ansikt.

Så la oss med frimodighet være hverandres ledsagere og fortelle hverandre fortellinger om sorgene og håpet, om tapene og om glimtene av himmel. La oss være et vandrende fellesskap der mangfoldet, rausheten og nestekjærligheten i det himmelske måltidsfellesskap kan anes blant oss.